

Анатоль Петрицький – сценограф

Доля сценографії не проста, навіть трагічна. Це специфічне поєднання різних видів мистецтв – живопису чи графіки і театру, має низький статус «частини виробничого процесу». Живописець і сценограф Анатоль Петрицький жалівся: «...вистава проходить, і від роботи не залишається і сліду... зробив тисячі ескізів, зберіг 100–150, інші «розійшлися» у монтувальному відділі. А треба було б передати в музей... Великий твір живопису і великий твір в театрі – це рівнозначні речі»¹. І справді, твори на межі «суто мистецької» і «технічної» сфер відносять до «побічних» радше в силу традиції. Доказ цьому – роботи самого Петрицького, художня цінність яких незаперечна. Можливість переконатися в цьому дає альбом ескізів художника (посів друге місце на 19 Міжнародному Форумі видавців у Львові, конкурс «Найкраща книга Форуму – 2012»).

Репродукціям передують дві статті. Перша – «Bad Boy Анатоль Петрицький» Дмитра Горбачова – короткий нарис про Петрицького-сценографа. Друга, «Анатоль Петрицький – живописець сцени» Тетяни Руденко, є розповіддю про творчість митця та музейну колекцію його сценографії. Наводяться також уривки листів Петрицького до Гната Юри 1943 року, що дають уявлення про життя художника в роки війни, про нездійснені творчі задуми («Богдан Хмельницький», «Ой не ходи, Грицю», балет «Дочка народу»).

Музей театального, музичного і кіномистецтва України було засновано при «Березолі»; актор театру, один з організаторів музею Василь Василько говорив про необхідність зберегти для історії цю добу активної трансформації театру. Щодо Петрицького, то в музеї збереглося понад 600 ескізів костюмів і декорацій до 54 вистав від початку його сценічної діяльності². Понад 240 з них увійшло до альбому. Це ескізи розписів театрів («Дім інтермедій», 1918, театр у Козельці, 1920), ескізи костюмів і декорацій: до постановок творів В. Шекспіра, Ф. Шиллера, Г. Ібсена, Г. Гауптмана, Лесі Українки, М. Старицького, О. Вишні, І. Микитенка, О. Корнійчука та ін. Діапазон образів – від персонажів «Тараса Бульби» М. Лисенка і Марсіаніна з «Вія» О. Вишні до героїв «Війни і миру» С. Прокоф'єва.

Оскільки сценографічних робіт Анатолія Петрицького часів його співпраці з Лесем Курбасом лишилося небагато, важливими матеріалами для знайомства з творчістю обох митців стають світлини вистав, зроблені В. Васильком³, на яких бачимо сцени з «Горе брехунові» Ф. Грільпарцера, «Едіпа-царя» Софокла, «Тартюфа» Мольєра, а також із вистав інших театрів. Знайомить видання і з менш відомими зразками творчості Петрицького, такими як ескізи до мультфільму («Ніч перед Різдвом», к/с «Союзмультфільм», 1951), ескізи костюма для Ансамблю танцю УРСР під керівництвом Павла Вірського.

Опубліковано також твори А. Петрицького, які в альбомі «Портрети сучасників» (1991) названо втраченими. Це – портрет І. Паторжинського (із серії портретів діячів української культури, 1928–1931) і шарж на Гната Юру.

Отже, видання «Анатоль Петрицький. Театральні строї та декорації» дає можливість ближче ознайомитися з окремою (і важливою) гранню творчості художника, побачити твори, що вважалися втраченими або просто лежали у фондах. А також – доторкнутися до театального мистецтва, до процесу створення сценічних образів – візуальної складової театру.

Анастасія Пащенко

Анатоль Петрицький. Театральні строї та декорації. Зі збірки Музею театального, музичного та кіномистецтва України / Упоряд. Т. Лозинський, Т. Руденко. – Київ–Львів: Музей театального, музичного та кіномистецтва України; Ін-т колекціонерства українських мистецьких пам'яток, 2012. – 342 с.

А. Петрицький. Ескіз костюма до вистави «У катакомбах» Лесі Українки, 1920-21.

¹ Руденко Т. Анатоль Петрицький – живописець сцени // Анатоль Петрицький. Театральні строї та декорації. Зі збірки Музею театального, музичного і кіномистецтва України / Упоряд. Т. Лозинський, Т. Руденко. – Київ–Львів, 2012. – С. 19.

² Там само. – С. 7.

³ Там само. – С. 15.